

دستور جلسه: شناسنامه دار کردن دامها و نحوه اجرای آن، شروع بحث طرحهای مرتعداری

حاضرین: دکتر ارزانی، مهندس خادمی، مهندس فیاض، مهندس بهزاد، دکتر افتخاری، دکتر رزاقی، سرکار خانم دکتر رضوی، سرکار خانم مهندس اژدری، دکتر نعمت ... ی، مهندس صادقیان (مرکز اصلاح نژاد دام سبک کشور)، مهندس اقبال (مرکز اصلاح نژاد دام سبک کشور)، مهندس تقوی (سازمان شهرداریها و دهیاری های کشور)، مهندس ابارشی (مدیر بیمه دام، طیور و آبیان صندوق بیمه کشاورزی).

غایبین: مهندس سلحشور، مهندس صفرزاده، دکتر صفا، مهندس یوسفی، دکتر باغستانی، مهندس مقیمی، مهندس والی، مهندس یاوری، آقای حسینی (مرتعدار استان مازندران).

نظرات ارائه شده در جلسه:

- ما به دنبال تهیه یک نرم افزار برای ثبت مشخصات دام سبک کشور بودیم تا مشخصات دامهای سبک کشور را ثبت و ساماندهی کنیم و برای این منظور از ارگانه‌های مختلفی مانند بیمه، سازمان دامپزشکی کمک گرفتیم تا نرم افزار مشترکی تشکیل دهیم. زیرا دامدار به خودی خود برای شناسنامه دار کردن دام خود اقدام نمی کند. برای ثبت و شناسنامه دار کردن کل دامهای سبک کشور در این نرم افزار هزینه زیادی لازم بود که متأسفانه تامین نشد. این شناسنامه قرار بود کل دامهای کشور را در بر بگیرد. لذا سازمان اصلاح نژاد دام از محل اعتبارات خود این طرح را در ۶ استان که احتمال قاچاق دام وجود داشت (سیستان و بلوچستان، هرمزگان، بوشهر، کرمان، خراسان جنوبی و رضوی) در ارتباط با دام بزرگ انجام داد و نرم افزار آن تهیه شد. هزینه اصلی اجرای این طرح هزینه تهیه پلاک و هزینه نصب آن می باشد. سازمان دامپزشکی و بیمه در این طرح اعلام آمادگی نمودند. در این شناسنامه کلیه اطلاعات شامل نام دامدار، شماره ملی، آدرس دامدار، اطلاعات دام (همه انواع دام حتی سگ گله) و... ثبت می گردد. با این شناسنامه و اجرای این طرح دام در هر کجای کشور در حال حرکت باشد قابل ردیابی می باشد. باید کلیه دامهای کشور دارای شناسنامه و هویت شوند تا واردات، صادرات، قاچاق، بیماری، قرنطینه و کلیه امور مربوط به دام تحت کنترل قرار گیرد (مهندس صادقیان).

- مرکز اصلاح نژاد دام و بهبود کیفیت محصولات دامی مسئولیت شناسنامه دار کردن دامها را بر عهده گرفته است. در ۶ استان ذکر شده پلاک کوبی دامهای سنگین بر اساس پلاکهای بین المللی انجام شده است. یعنی ردیفهایی که مرکز می دهد، ردیفهای ثبتی بین المللی می باشد. با اجرای این کار در استان سیستان و بلوچستان متوجه اختلاف فاحش بین دام موجود و آمار دام ارائه شده شدیم. به نحویکه مرکز امور دام سیستان و بلوچستان تصورش بر این بود که در استان حدود ۲۰۰ هزار راس دام سنگین وجود دارد اما با پلاک کوبی مشخص شد که تعداد دامهای سنگین استان ۸۰ هزار راس می باشد. لذا اجرای این طرح در به روز رسانی و تدقیق آمار تعداد دام کشور بسیار موثر می باشد. برای طرح هویت دار کردن دامهای سبک کشور قرار شد این طرح در استان سمنان به عنوان پایلوت اجرا شود و تمام دامهای استان پلاک کوبی شده و کدگذاری شوند و بعد از اجرای طرح هر دامی بدون پلاک در استان دیده شد به عنوان دام قاچاق ضبط گردد. مبدا و مقصد دام، مسیر کوچ دام، فروش و جابجایی دام و موارد مهم دیگری در این شناسنامه دیده شده و عبارتی در این سیستم اطلاعات زیادی ثبت و ضبط می شود. باید دامها بر اساس پلاک چرا شوند. مامور نیز با خواندن پلاک دامها متوجه می شود که دام متعلق به کدام منطقه است، مالک آن کیست، آیا این دام اجازه چرا در این منطقه را دارد یا نه و مواردی از این قبیل.. با اجرای این طرح حتی می توان فهمید که گوشت موجود در فروشگاه متعلق به کدام استان بوده و در کجا چرانده شده است برخی سازمانهای امنیتی نیز قول همکاری در زمینه کنترل قاچاق دام را داده اند و قرار است دامهای بی هویت را ضبط نمایند. لذا وقتی دامدار بفهمد برای چرا در مراتع باید پلاک تهیه کند، قطعاً پول آترا هم می پردازد. برای دامهای حذفی، تلف شده، گم شده،

کشتار شده و ... هم برنامه ای در نظر گرفته شده است که با کمک تشکلهای این کار انجام خواهد شد. بدین نحو که دامهای حذفی و کشتار شده پلاکشان از سیستم نرم افزار حذف می شود و به همین ترتیب دامهای جدیدی هم که وارد می شوند، پلاک کوبی شده و پلاک آنها در سیستم نرم افزاری وارد می شود. تکرار در پلاکها وجود ندارد و پلاکها بر اساس استانداردهای بین المللی تهیه شده و بر اساس همان استانداردها نیز اجرا خواهد شد. سازمانهای ذیربط مثل سازمان دامپزشکی نیز قرار شد که با این سیستم لینک شود و هر دامی که کشتار می شود حتما باید دارای پلاک باشد تا از روی پلاک آن بتوان در همان کشتارگاه مشخصات گوشت را بر روی آن ثبت نمود. (در ارتباط با اسب طرح شناسنامه دار کردن توسط فدراسیون انجام می شود). در ارتباط با مرتع هم ماموران کنترل چرا می توانند با دستگاه Reader به گله ها مراجعه نمایند اگر دامی پلاک نداشت که ضبط می شود و اگر پلاک داشت و بر اساس پلاک متعلق به همان منطقه بوده و مجوز چرا نیز داشت که مانعی ندارد. اما در غیر اینصورت به عنوان دام غیر مجاز ضبط می گردد. پلاکها باید از لحاظ کیفیت جنس، قدرت کشش، عدم آلودگی و ... استاندارد باشند. در ابتدای پلاک گذاری یک جفت پلاک ۸ هزار تومان هزینه داشت اما اکنون برخی شرکتهای داخلی برای یک جفت آن ۲ هزار و حتی هزار تومان هزینه دریافت می نمایند. ابتدا پلاکها RFID بودند(دارای فرستنده هستند و خودشان نیرو یا کد را ارسال می کنند و با یک Reader غیر فعال خوانده می شوند و دارای عمر طولانی اما قیمت گرانی هستند) اما اکنون Visual هستند(باید شماره این پلاکها توسط یک Reader فعال خوانده شوند. این پلاکها ارزان قیمت هستند). تنها برای دامهای شاخص(تولید اسپرم و ...) سیستم RFID اجرا می شود و در بقیه دامها سیستم Visual اجرا می گردد. در جلسات صورت گرفته سازمان دامپزشکی، بیمه و سازمان جنگلها و مراتع حضور داشتند(مهندس اقبال).

- این پلاکها هوشمند هستند و دستگاه Reader می تواند پلاکها را خوانده و اطلاعات آنها را نمایش دهد. سیستم خوبی است به ویژه برای به روز کردن اطلاعات دامداران. اما به دلیل هزینه و نیاز به دروازه خاص(Gate) برای خواندن پلاکها اجرای این سیستم در مراتع با مشکل مواجه خواهد شد. چگونه این دروازه ها در مرتع ایجاد خواهد شد و یا مثلا یک گله ۵۰۰۰ راسی به چه میزان زمان برای بررسی نیاز دارد. ضمن اینکه خرابی سیستم و اشکال ورود اطلاعات اشتباه در سیستم نیز وجود دارد. به دلیل سرقت دام، قاچاق دام، سرایت بیماری دام(تب برفکی) و دیگر موارد مهم به طرح شناسنامه دار کردن و هویت بخشیدن به دامهای کشور برخی سازمانهای امنیتی نیز به این طرح ورود پیدا کرده‌اند. این طرح از ۱۵ سال قبل قرار بوده انجام شود. اما به دلیل یک سری مشکلات انجام نشد و به نظر می رسد در شرایط فعلی نیز اجرای آن سخت و دشوار باشد (مهندس خادم)

- برای پلاک گذاری و ورود اطلاعات به سیستم آیا تمهیداتی اندیشیده شده است تا خود روستاییان و عشایر این امور را انجام دهند. بسیاری از دامهای عشایری وارد کشتارگاه نمی شوند و در بازارهای محلی به فروش می رسند. در نتیجه پلاک (tag) آنها حذف نمی شود آیا این مساله در این سیستم دیده شده و می توان آنرا کنترل نمود (خانم مهندس اژدری).

- بیشترین ارتباط این طرح با سازمان جنگلها و سازمان امور عشایر است. سازمان جنگلها در ارتباط با ساماندهی دام کشور اقداماتی انجام داده که صندوق توسعه مادر منابع طبیعی که مجری آن مهندس لعلی نیا می باشد. یک کد ۹ رقمی برای شناسنامه دار کردن دامها ایجاد کرده است که دو رقم اول آن نشانه استان، دو رقم دوم نشانه شهرستان، یک رقم نشانه بخش مربوطه و چهار رقم دیگر نشانه سامانه های عرفی می باشد. لذا باید یک هماهنگی بین دو سازمان ایجاد شود تا موازی کاری نشود و بودجه دولتی هدر نرود. ضمن اینکه خواسته های همه سازمانهای ذیربط در آن دیده شود (مهندس بهزاد).

- تشکلهای عشایری برای کمک در امر شناسنامه دار کردن دامها نیاز به آموزش دارند. آنها باید نحوه تولید داده، نحوه ورود داده و مدیریت آنها به خوبی فرا گیرند. ضمن اینکه در این طرح برای عشایر که گاهی در طول سال در ۲ تا ۳ مکان (قشلاق، ییلاق و میان بند) حضور دارند باید امکان جابجایی دیده شده باشد (دکتر نعمت ا...ی).
- شناسنامه دار کردن و هویت بخشیدن به دامهای کشور کار بسیار سنجیده و صحیحی می باشد. اما باید با یک هماهنگی و دستورالعمل و در قالب یک کار اجباری انجام شود (دکتر رزاقی).
- یکی از مشکلات اساسی کشور آمار صحیح تعداد دام موجود است. دامداران با پروانه چرا و فاقد دام معضل دوم مراتع کشور می باشد. معضل سوم مدیریت خشکسالی و عواقب ناشی از آن می باشد. مثلا برای دریافت خسارت خشکسالی، دامداران دفترچه دامپزشکی به بانک ارائه داده و خسارات دریافت می کردند. در حالیکه دامی نداشتند و گاهی دفترچه هم اصل نبود. با اجرای طرح شناسنامه دار کردن دامهای کشور هر سه مشکل حل شده و معضل مراتع و دام های اجاره ای کشور نیز برطرف خواهد شد (مهندس فیاض).
- باید مراقب باشیم که موازی کاری و دوباره کاری نکنیم. باید در این زمینه از تجربه دو کشور جهان سوم و اول (مغولستان و اسپانیا) استفاده کرده و بررسی نماییم که آنها چه کار و برنامه ای برای این طرح داشته اند. باید از تجربه کشورهای دیگر در این زمینه بهره برد. نباید یک الگوی بیگانه را وارد کنیم و سپس در اجرای آن دچار مشکلات فراوان شویم. لذا با مطالعه و بررسی تجربه کشورهای دیگر می توان به کاربردی و قابل اجرا بودن این طرح در کشور پی برد (خانم دکتر رضوی).
- دو سوال مطرح است یکی اینکه ماموران چگونه می تواند در این طرح جلوی قاچاق دام را بگیرد و دیگر اینکه ثبت اطلاعات در این سیستم حتما در مرکزی خاص انجام می شود. و سوال اینکه دامهای خانگی و جابجایی آنها چگونه به سیستم اطلاع داده می شود و چگونه در سیستم ثبت می شود. آیا برای این موارد تدابیری اندیشیده شده است (مهندس تقوی).
- در خشکسالیها و تر سالیها تعداد دام با کاهش و افزایش مواجه خواهد شد. به خصوص در عشایر این نوع مدیریت در سالهای پرباران و کم باران دیده می شود. آیا این مساله در طرح دیده شده است (خانم مهندس اژدری).
- مهمترین مساله در ارتباط با این طرح از دید سازمان جنگلها اجازه و مجوز چرای دام در هر منطقه می باشد. بایستی در این شناسنامه جایی برای مجوز چرا دیده شده باشد. مجوز چرا یا بر اساس پروانه چرا و یا بر اساس داشتن طرح مرتعداری صادر می شود. لذا بررسی مجوز از ضروری ترین اقدامات در این طرح محسوب می گردد (دکتر افتخاری).
- در این طرح چندین سازمان و ارگان باید همفکری و مشارکت داشته باشند. بیمه، بانک کشاورزی، سازمان هواشناسی، سازمان دامپزشکی، سازمان جنگلها و مراتع، سازمان امور دام، سازمان امور عشایر از آن جمله هستند. باید بررسی شود که تولید داده، ورود داده و آنالیز داده ها لزوما باید توسط دولت انجام شود یا خیر (دکتر ارزانی).
- این سامانه در ابتدای کار خود می باشد و در ۶ استان هم با بودجه دولتی انجام شده است. قطعا برای شروع نمی توان همه دامهای کشور را تحت پوشش و کنترل قرار داد. اما این طرح یک نیاز ضروری برای کشور می باشد. بسیاری از امور زیربنایی این طرح پیاده سازی و انجام شده است. بخشی از کار و بودجه را باید دولت تامین نماید و هزینه پلاک را هم باید دامدار تامین کند. باید همه سازمانها در این طرح همفکری کنند تا نیاز همه آنها در این طرح دیده شود و در اجرا نیز باید همه سازمانهای ذیربط به نحو احسن

همکاری نمایند. ضمن اینکه باید همه سازمانهای ذیربط به اطلاعات و دستگاه های Reader دسترسی داشته باشند (مهندس صادقین).

- سیستم خالکوبی و داغ از قدیم موجود بوده و کاربرد هم داشته و دارد. لذا در ورود اطلاعات به سیستم جای عکس نیز گذاشته شده است. اما اجباری نمی باشد. در بحث وارد نمودن اطلاعات این سیستم هیچ محدودیتی از نظر کاربر ندارد و هر کسی حتی خود شخص دامدار می تواند اطلاعات خود و دامش را وارد سامانه کند اما قطعاً باید در ورود اطلاعات یک نظارت و کنترل در صحت و سقم آنها باشد. سیستم نرم افزار با برنامه Java نوشته شده و بانک اطلاعات آن نیز اوراکل (oracle) می باشد و هیچ محدودیتی از نظر ورود اطلاعات وجود ندارد. به ازای هر ۳۰۰ تا ۴۰۰ نفری که اضافه می شوند یک سرور گذاشته می شود تا سرعت بارگذاری اطلاعات کم نشود و مدیریت اطلاعات پیچیده نشود. برای مجوز چرا، مهلت اعتبار و تمدید اعتبار هم قسمتی در این سیستم طراحی شده است. اینکه پروانه روستایی است یا عشایری و ... پلاکهای فعلی ۱۵ رقم می باشد که ۳ رقم اول کد کشور می باشد (مثلاً برای دامهای بومی کد ۳۶۴ که کد ایران است در پلاک نصب می شود). دام خارجی کد ۱۵ رقمی کشور خودش را دارد و با همان کد در سیستم ذخیره می شود. یک رقم ایزو است که صفر است، دو رقم کد استان، یک رقم کد گونه دام بوده و ۸ رقم دیگر واحد می باشد که سال به سال و یا استان به استان می تواند از صفر دوباره تکرار داشته باشد ولی در خود سیستم تکرار نداریم. تجربه کشورهای آلمان، آمریکا، فرانسه و کانادا در زمینه پلاک کوبی بررسی شده و سپس طراحی شده است. این سیستم یک سیستم تحت وب بوده و با کلیه سیستمها توان ارتباط را دارد. برای دامهای کوچ نیز مسیر کوچ، مبدا و مقصد و زمان کوچ دیده شده است ولی کد دام مربوط به یک استان می باشد که قابلیت جابجایی و حرکت در استانهای دیگر برای آن دیده شده است. یک پنجره واحد کشاورزی هم دیده شد و ۱۵ گلوگاه برای آن دیده شده است تا دامداران مجبور باشند دام خود را شناسنامه دار کنند. کارهای اجرایی این طرح توسط بخش خصوصی و بانک اطلاعات آن و حفاظت و نظارت بر طرح توسط بخش دولتی انجام می شود (مهندس اقبال).

- باید همه سازمانهای ذیربط و مسئول در ارتباط با این طرح جلسه ای داشته باشند و نیازهای همه سازمانها در این طرح دیده شود. کتاب animal recording چاپ انتشارات نواندیش در این زمینه چاپ شده و تجربه پلاک کوبی در کشور نیوزلند را ارائه داده است که مطالعه آن به دست اندرکاران این طرح توصیه می شود (دکتر ارزانی).

- اگر انجمن های صنفی سازمان جنگلها و مراتع وارد این طرح شوند هزینه کار پایین خواهد آمد و می توانند به اجرای بهتر و ارزانتر این طرح در کشور کمک شایانی نمایند (مهندس فیاض).

- وظیفه هر بخش باید در این طرح دیده شود مثلاً دامپزشکی به دام فاقد هویت خدمات ندهد، کشتارگاه، کشتار نکند. سازمان جنگلها تمدید پروانه نکند و ... (دکتر رزاقی).

- برای اینکه دوباره کاری نشود و حداکثر مشارکت نیز انجام شود، باید حتماً جلسه ای برگزار شود و سازمانهای ذیربط و مسئول در این طرح همفکری کرده و به یک هماهنگی و همسویی برسند به نحویکه نیازهای همه سازمانها با اجرای این طرح برآورده گردد. همه موافق شناسنامه دار کردن دام هستند و قرار هم نیست کار از صفر شروع شود. زیرا خوشبختانه قبل از این کارهای خوبی انجام شده است و تنها لازم است نیازهای جدید تعریف شوند (دکتر ارزانی).

طرح مرتعداری

- متنی راجع به موانع، مشکلات، الزامات، راهکارها و پیشنهادات طرح‌های مرتعداری بیان نمودند که در پیوست این صورتجلسه موجود است. (مهندس بهزاد).

- طرح‌های مرتعداری ۲۰ تا ۳۰ جنبه دارد و باید همه موارد در آن دیده شده و بحث شود. در سیاست مدیریت جامع حوزه های آبخیز طرح مرتعداری کجا دیده شده است. ما نمی توانیم تعداد بهره بردار را کم کنیم یا کاری سخت و پیچیده بوده و تبعات اجتماعی فراوانی نیز به همراه خواهد داشت. هنر این است که در شرایط فعلی درآمد مرتعداران را زیاد کنیم. در طرح‌های مرتعداری موارد فنی، اجتماعی، اقتصادی و اعتباری و همه موارد دیگر باید به بحث گذاشته شود. (دکتر ارزانی).

- هدف در طرح‌های مرتعداری خیلی خوب است. اما نحوه درگیر کردن مردم در این طرحها ضعیف است. با طرح مرتعداری نقش مرتعدار کمرنگ شده و از نظرات آنها در تهیه طرح استفاده نمی شود. جا نمایی پروژه های اصلاحی نیز صحیح نمی باشد. انگیزه بسیاری از افراد نیز برای داشتن طرح مرتعداری شخم زمین، کشت و کار و در نهایت تصاحب زمین می باشد. در طرح‌های مرتعداری عشایری نیز باید دو یا سه استان را در نظر گرفت و برای همه سال مرتعدار برنامه ریزی کرد نه فقط برای یک دوره ۴ ماهه. باید طرح‌های بیلاقی و قشلاقی هم‌دیگر باشند تا بتوانند معیشت دامدار را پوشش دهند. (خانم مهندس ازدری).

- اینکه دولت پولی بدهد و ما بتوانیم کاری را اجرا کنیم دیگر زمانش گذشته و تاریخ مصرف ندارد. چه بهتر است که دولت در ابتدای واگذاری کمیت و کیفیت مرتع را ثبت کند و پس از دوره اجرای طرح دوباره مرتع را بررسی نماید و سپس برای واگذاری مجدد مرتع تصمیم بگیرد. دولت باید مرتع را از مرتعدارای ناموفق گرفته و به مرتعداران موفق بدهد. یک میلیون و دویست هزار راس دام با قیمت مناسب در سال گذشته (۱۳۹۴) صادر شده است. اهرم صادرات می تواند مشوق کار مرتعدار و ضمانت تامین هزینه های او برای تولید گوشت باشد (مهندس اقبال).

- مسایل اقتصادی- اجتماعی باید در طرحها پر رنگتر دیده شوند تا مشارکت مردم هم پر رنگتر شود. بخش مرتع در سازمان جنگلها و مراتع فعالیت قابل توجه ای ندارد و به همین دلیل هم در کنار بخشهای دیگر در سازمان دیده نمی شود (دکتر رزاقی).

- با ۱۵ ساله شدن طرحها تعلق خاطر و انگیزه مرتعداران از بین می رود. نمی توان در طرح‌های مرتعداری اعداد ثابت را به کار برد زیرا در ترسالیها و خشکسالیها تعداد دام تغییر می کند (دکتر رضوی).

- اگر اعتبارات تامین نشود باید فاتحه مراتع کشور را خواند. چون مراتع جز منابع پایه کشور است و باید برای آنها ارزش قائل شد. چون طرح مرتعداری برای این تهیه شده است که مردم کار را به دست گیرند و تعلق خاطر به مرتع داشته باشند لذا بحث مشارکت مردم در اجرای طرحها بسیار مهم می باشد. ۷۵ درصد درآمد حاصل از مراتع که درآمدهای غیرعلوفه ای و سایر جنبه ها می باشد باید در طرح‌های مرتعداری دیده شود. باید همه درآمدهای حاصل از یک مرتع به مرتعدار برسد. زیرا او وظیفه حفظ آب و خاک، منابع پایه و ارزشهای زیست محیطی کشور را بر دوش دارد باید از سیستم های تشویقی و آموزشی در این ارتباط استفاده کرد (دکتر نعمت‌آبادی).

- باید طرح‌های مرتعداری انفرادی و اقتصادی باشند. باید خود تشکلهای دام را صادر کنند تا سود حاصله نصیب دامداران شود نه شرکت‌های متفرقه (مهندس صادقیان).

- قبلاً برای اجرای طرح‌های مرتعداری پول بوده است و اکنون خیر. قبلاً طرح‌ها امانی بوده و اکنون پیمانی شده است. دوره واگذاری طرح‌های مرتعداری نیز از ۳۰ سال به ۱۵ سال کاهش پیدا کرده است. نیروهای دفتر فنی مرتع کمتر شده است و آموزش و ترویج مرتعداران نیز به مراتب کم‌رنگتر شده است. لذا شاید بازگشت به شرایط قبلی امکان‌پذیر نباشد. اینکه چه اشخاصی باید در تهیه، اجرا و نظارت بر این طرح‌ها مداخله کنند. اینکه مرتعدار کجای طرح مرتعداری قرار دارد و آیا از نظرات او در تهیه طرح استفاده می‌شود یا نه. در طرح مدیریت جامع حوزه‌های آبخیز سازمان جنگلها و مراتع طرح مرتعداری در کجای قضیه قرار دارد. باید همه این موارد بررسی شده و بحث شوند تا مشکلات مرتع و طرح‌های مرتعداری حل گردد (مهندس فیاض).

- حلقه مفقوده صادرات دام میدان فروش دام در استانها می‌باشد. در طرح‌های مرتعداری باید برای کل سال برنامه ریزی کرد نه برای یک قطب و یا ۴ ماه دامدار. تا زمانی که هندسه بهره برداری از مراتع درست نشود، وضعیت مراتع تغییر چندانی نخواهد داشت (مهندس خادمی).

- گوشت خوب را صادر می‌کنیم و گوشت با کیفیت پایین و دارای مشکل را وارد کشور می‌کنیم که در نتیجه مصرف همین گوشت‌های وارداتی (برزیل و ارمنستان) انواع بیماریها و سرطان در بین حتی اقشار جوان جامعه شایع شده است. وزارت بهداشت باید در این زمینه ورود پیدا کرده و کیفیت گوشت‌های وارداتی را کنترل نماید. دامهای برزیلی با ذرت تراخیخته تغذیه می‌شوند و لذا مصرف گوشت حاصل از گیاهان دستکاری ژنتیکی شده مضر و خطرناک می‌باشد. این سوال مطرح است که در طرح مرتعداری جایگاه دامداری چه می‌باشد (خانم دکتر رضوی).

- از سال ۱۳۷۲ بیمه دامهای سبک (گوسفند و بز) شروع شده است. در طی این سالها، سال ۱۳۹۱ با بیمه شدن ۱۳ میلیون راس دام سبک، بیشترین تعداد دام سبکی بوده است که در یکسال در این کشور بیمه شده است. در حال حاضر ۷/۵ میلیون واحد دامی بیمه می‌باشند. به دلیل سختی کار، دوری راه‌های ارتباطی و بعد مسافت دوری از مراکز، عدم کنترل دقیق همه دامهای کشور و موارد مشابه، بیمه همه دامهای سبک کشور حداقل در شرایط فعلی امکان‌پذیر نمی‌باشد. بیمه دامهای عشایری به اتحادیه و تعاونی‌های عشایری واگذار شده است. تعاونی‌های عشایری به عنوان بیمه‌گر برای شرکت بیمه کار می‌کنند (با دریافت کارمزد) و اتحادیه‌ها هم ارزیابی خسارت را انجام می‌دهند. صندوق برای بیمه کردن دامها آنها را پلاک کوبی می‌کند. پلاکهای بیمه مختص به خودش می‌باشد و با بقیه پلاکها متفاوت است. بیمه در زمینه طرح شناسنامه دار کردن دامها و پلاک کوبی دامهای کشور امادگی خود را اعلام می‌نماید. بیمه مراتع مربوط به بخش بیمه باغبانی می‌باشد. جاده‌های جنگلی، باغها، مراتع و طرح‌های مرتعداری را می‌توان تحت پوشش بیمه درآورد. سیستم بیمه مراتع با سیستم بیمه دام متفاوت بوده و مجزا از هم عمل می‌نمایند. در گذشته دامهای دارای مجوز بیمه می‌شدند اما با توجه با ابلاغیه جدید (البته اگر اجرایی شود) که می‌گوید باید تمامی دامهای کشور تحت پوشش بیمه باشند آنگاه ما موظف به بیمه همه دامها خواهیم بود. اکثر خسارات وارده به دام تحت پوشش بیمه است و اگر هم نباشد با نظر مثبت سازمان امور عشایر و دفتر معاونت تولیدات دامی قابل بیمه خواهد بود به شرطی که سوابق اطلاعاتی آن موجود باشد و ضریب ریسک آن عامل مشخص باشد. ضریب ریسک میانگین کشور در ارتباط با دام ۶ درصد خسارات می‌باشد. در بیمه گوسفند و بز ۳۵ درصد حق بیمه از بیمه‌گذار و ۶۵ درصد از دولت گرفته می‌شود (مهندس ابارشی).

- طرح مرتعداری خیلی مهم است و می‌تواند بسیاری از مشکلات مراتع کشور را حل نماید. جنبه‌های قابل بحث در مورد طرح‌های مرتعداری می‌تواند شامل موارد زیر باشد.

۱- سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی: سازمان جنگلها و مراتع به سمت طرح جامع مدیریت حوزه‌های آبخیز می‌خواهد حرکت کند و یا طرح‌های مرتعداری. وظایف سازمان جنگلها و مراتع و سازمان امور عشایر در ارتباط با اجرای طرح‌ها چه می‌باشد (جلسه با مسئولان و سیاستگذاران)

۲- جنبه‌های فنی طرح‌های مرتعداری شامل شرح خدمات، معیارها و شاخص‌ها، روش‌های بررسی شاخص‌ها، روش‌های مدیریت مرتع، روش‌های نظارت و پایش مرتع و موارد مشابه (جلسه با کارشناسان فنی)

۳- بعد اقتصادی و اعتباری طرح‌های مرتعداری شامل نحوه تامین اعتبارات مورد نیاز، تعیین اینکه اعتبارات دولتی باشند یا مردمی، اعتبارات ملی باشند و یا استانی، روش‌های ارزیابی اقتصادی طرح‌ها و موارد مشابه (جلسه با کارشناسان اقتصادی و مسئولین بودجه)

۴- محصولات و بازار طرح‌ها، مشارکت مردمی

۵- جمع‌بندی مطالب فوق توسط اعضای اصلی و دایمی گروه راهبردی تعادل دام و مراتع کشور (دکتر ارزانی).

- باید راجع به تهیه طرح، قرارداد و تصویب طرح، ناظر طرح، واگذاری طرح و اجرای طرح و در نهایت نظارت و پایش طرح‌های مرتعداری بحث شود (مهندس بهزاد).

جمع‌بندی:

- همه موافق شناسنامه دار کردن دام هستند و قرار هم نیست کار از صفر شروع شود. زیرا خوشبختانه قبل از این کارهای خوبی انجام شده است و تنها لازم است نیازهای جدید تعریف شوند. برای اینکه دوباره کاری نشود و حداکثر مشارکت نیز انجام شود، باید حتما جلسه‌ای برگزار شود و سازمانهای ذیربط و مسئول در این طرح همفکری کرده و به یک هماهنگی و همسویی برسند به نحویکه نیازهای همه سازمانها با اجرای این طرح برآورده گردد.

- سیستم بیمه می‌تواند در هویت دار کردن دامهای کشور و کمک به اجرای طرح شناسنامه دار کردن دامهای کشور کمک شایانی نماید. ضمن اینکه سازمان بیمه در زمینه طرح شناسنامه دار کردن دامها و پلاک کوبی دامهای کشور آمادگی خود را اعلام نموده است.

- طرح‌های مرتعداری خیلی مهم هستند و می‌توان بسیاری از مشکلات مراتع کشور را در قالب این طرح‌ها حل نمود. باید تمام جنبه‌های قابل بحث در مورد طرح‌های مرتعداری به بحث گذاشته شود و در همه جنبه‌ها مشکلات طرح‌ها حل گردد.

والسلام.

- نژادهای ماکویی و سیاه کبود گوشتشان مورد علاقه عربها می‌باشد.

- نیروهای دفتر فنی مرتع از ۴۶ نفر به ۱۲ نفر کاهش پیدا کرده است.

- حق علف چر در طرح‌های مرتعداری گرفته نمی‌شود.

- هم اکنون بخش مرتع در سازمان جنگلها بسیار ضعیف است. بودجه بخش آبخیزداری ۸۰۰ میلیارد بوده و بعد از آن جنگل و بعد از آن بیابان با ۲۰۰ میلیارد و سپس با افت شدید بخش مرتع قرار دارد.
- ۱۴۰۰۰ دام روزانه در تهران کشتار می شود(برابر ۲۸ گله استاندارد)